

Notat

MILJØMINISTERIET

Miljøstyrelsen

Kemikalier
J.nr. 001-06878
Ref. FJE/VJO

Dep-kirst

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Kommissionens forslag om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH), bilag XVII, vedrørende phenylkviksvlvforbindelser.

1. Resumé

Formålet med forslaget er at tilføje 5 phenylkviksvlvforbindelser til bilag XVII om begrænsninger under REACH-forordningen. Bestemmelsen i forslaget fastsætter, at de 5 phenylkviksvlvforbindelser ikke må fremstilles, markedsføres eller anvendes som stoffer eller i blandinger, og at artikler eller dele heraf, der indeholder et eller flere af disse stoffer, ikke må markedsføres. Grænseværdien er fastsat til 0,01 vægtprocent i blandingen eller artiklen eller en del heraf.

Der skal stemmes om sagen på et møde i REACH komitéen 18.-19. april 2012.

Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller samfundsøkonomiske konsekvenser. Forslaget vurderes heller ikke at have nogen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet, da der allerede findes en forbud i Danmark og dermed egnede alternativer til alle anvendelser, når forbuddet træder i kraft.

Forslaget vil have en neutral påvirkning på beskyttelsesniveauet i Danmark, idet der allerede findes et nationalt forbud mod de fem phenylkviksvlvforbindelser.

Regeringen er positiv indstillet over for forslaget. Kviksvlv er et stærkt giftigt stof, hvis anvendelser på både dansk, europæisk og globalt plan bør begrænses mest muligt.

Regeringen støtter derfor forslaget og agter at stemme for det.

2. Status

Kommissionen har den 6. februar 2012 fremlagt ovennævnte forslag til afstemning blandt medlemsstaterne på REACH Komité møde den 18.-19. april 2012. Afstemningen vil ske efter forskrift-proceduren med kontrol, jf. artikel 133, stk. 4, i REACH-forordningen, jf. artikel 5a i direktiv 1999/468/EF¹.

Forslaget vedrører en ændring af REACH forordningens bilag XVII² for så vidt angår de forbud i anvendelsen af kviksvlv, der er vedtaget under REACH.

¹ 1999/468/EF: Rådets afgørelse af 28. juni 1999 om fastsættelse af de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen.

² REACH forordningens bilag XVII er fortegnelsen over alle de begrænsninger for fremstilling, markedsføring og anvendelse af visse farlige stoffer, blandinger og artikler, der er vedtaget under REACH.

Kommissionen foreslår, at 5 phenylkviksølvforbindelser tilføjes bilaget.

3. Formål og Indhold

Forordning (EF) nr. 1907/2006 (REACH) indeholder i bilag XVII en fortegnelse over farlige stoffer, blandinger og artikler for hvilke, der er begrænsninger vedrørende fremstilling, markedsføring og anvendelse. Formålet med listen er at regulere den specifikke anvendelse af disse farlige stoffer, blandinger og artikler.

Med nærværende forslag indføres 5 phenylkviksølvforbindelser (phenylkviksølvacetat, phenylkviksølvpropionat, phenylkviksølv-2-ethylhexanoat, phenylkviksølv-octanoat og phenylkviksølv-neodecanoat), som punkt nr. 62 på bilag XVII, hvorved det bliver forbudt at fremstille, markedsføre eller anvende disse stoffer som enkeltstoffer eller i blandinger. Endvidere må artikler eller dele heraf, der indeholder et eller flere af disse stoffer, ikke markedsføres. Som undtagelse finder begrænsningen ikke anvendelse på blandinger og artikler, hvis koncentrationen af kviksølv i blandingen eller artiklen eller en del heraf er *mindre end eller lig med 0,01 vægtprocent*.

Baggrunden for forslaget er, at kviksølv og kviksølvforbindelser er stærkt giftige for mennesker, økosystemer og dyreliv. Store doser kan være dødbringende for mennesker, men selv forholdsvis små doser kan påføre nervesystemet alvorlige skader og er også blevet sat i forbindelse med mulige skadevirkninger på hjerte/kar-, immun- og forplantningssystemet. Kviksølv anses for at være en global, persistent miljøgift, der bevæger sig mellem luft, vand, aflejringer, jord og biota i forskellige former, og det kan i miljøet omdannes til methylkviksølv, som er dets giftigste form. Methylkviksølv kan ophobes i fødekæderne, især i den akvatiske fødekæde, og gør befolkninger og vilde dyr, hvis kost i stort omfang består af fisk og skaldyr, særlig sårbare. Methylkviksølv kan overføres til fostret og hæmme den mentale udvikling endnu før fødslen, hvilket betyder, at eksponering af kvinder i den fødedygtige alder og børn vækker størst bekymring.

De fem phenylkviksølvforbindelser i Kommissionens forslag er almindeligt anvendt som katalysatorer i plast- og gummifremstilling (polyurethan-systemer) i forbindelse med lakker, klæbestoffer, forseglingsstoffer og elastomer-anvendelser. Kviksølvkatalysatorerne indarbejdes i selve plasten (i polymerstrukturen) og forekommer derfor i den endelige artikel.

Artiklerne vil derfor kunne frigive kviksølv i deres levetid og i affaldsfasen, og phenylkviksølvforbindelsernes livscyklus medfører således en betydelig frigivelse af kviksølv til miljøet og øger de samlede emissioner af kviksølv.

Phenylkviksølvforbindelserne nedbrydes i miljøet og frembringer nedbrydningsprodukter, herunder methylkviksølv, med tilsvarende grad af problematiske egenskaber som persistente, bioakkumulerende og toksiske stoffer (PBT) og omdannelsen af phenylkviksølvforbindelserne betyder, at de får langtrækkende transportegenskaber. Selve phenylkviksølvforbindelserne skal derfor også behandles som PBT-stoffer med hensyn til emissions- og eksponeringskontrol, således at eksponeringen af mennesker og miljø og emissioner hertil begrænses så meget som muligt.

Den vigtigste eksponering af mennesker via miljøet kan foregå gennem fødevarer, hvor der kan forekomme nedbrydningsprodukter fra phenylkviksølvforbindelser, herunder methylkviksølv.

I overensstemmelse med artikel 69, stk. 4, i REACH kan medlemsstaterne samt EØS-lande fremsende forslag til regulering af stoffer, som ikke er tilstrækkeligt reguleret og som udgør en risiko for menneskers sundhed eller miljøet. Norge har indleveret et restriktionsforslag til Det Europæiske

Kemikalieagentur (ECHA), der dokumenterer, at de 5 phenylkviksvølvforbindelser udgør en risiko for menneskers sundhed og miljøet.

Det norske dossier er behandlet i ECHA's risikovurderingsudvalg (RAC), og socioøkonomiske udvalg (SEAC), som begge har anbefalet det fremlagte forslag, som den mest passende regulering i EU, hvilket ECHA har meddelt Kommissionen.

Kommissionen har fremlagt nærværende forslag til regulering af de 5 phenylkviksvølvforbindelser, der skal træde i kraft 20 dage efter offentliggørelse i EU-Tidende. Reglerne foreslås at kunne finde anvendelse 5 år efter ikrafttrædelsen.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Forslaget vedtages efter forskriftsproceduren med kontrol, hvilket betyder, at Europa-Parlamentet inden forslagets endelige vedtagelse skal høres om man vurderer, at Kommissionen har overskredet sine beføjelser i forbindelse med forslaget.

5. Nærhedsprincippet

Regeringen finder, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet det overordnede mål med bilag XVII (bilaget om begrænsninger vedr. fremstilling, markedsføring og anvendelse af visse farlige stoffer, blandinger og artikler) er at have en fælles harmoniseret fortegnelse over begrænsninger vedrørende fremstilling, markedsføring og anvendelse af visse farlige stoffer, blandinger og artikler.

6. Gældende dansk ret

Forslaget er en forordning, der er umiddelbart gældende i Danmark og har derfor ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

I den danske bekendtgørelse nr. 627 af 01/07/2003 om forbud mod import, salg og eksport af kviksølv og kviksølvholdige produkter er der et generelt forbud mod import, salg og eksport af kviksølv og kviksølvholdige produkter, hvis produkternes homogene enkeltdele indeholder mere end 0,01% kviksølv (100 ppm). Ved kviksølv forstås grundstoffet kviksølv, både i metallisk form og i kemiske forbindelser. Der er dog en begrænset mængde undtagelser for dette forbud. Denne bekendtgørelse regulerer anvendelse af kviksølv i varer på de områder, som REACH ikke regulerer.

Bekendtgørelsen skal revideres efter vedtagelsen af nærværende forslag for at sikre, at der fortsat ikke er regel-overlap mellem bekendtgørelsen og REACH-forordningen.

7. Konsekvenser for Danmark

Statsfinansielle og samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for staten, regionerne og kommunerne.

Administrative og økonomiske konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget vurderes at have ingen eller begrænsede økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet, idet der allerede har været et dansk forbud mod indhold af kviksølv i den angivne

koncentration i mange år. Undtagelserne i den danske bekendtgørelse vurderes ikke at blive berørt af dette forslag.

Beskyttelsesniveauet

Forslaget vil have en neutral påvirkning på beskyttelsesniveauet i Danmark, da der allerede findes et nationalt forbud svarende til det, der nu indføres i EU.

8. Høring

Det oprindelige norske forslag har været sendt i offentlig høring af kemikalieagenturet ECHA, og kommentarerne har været offentliggjort på ECHA's hjemmeside.

Forslaget har været sendt i høring i Miljøspecialudvalget, sammen med et rammenotat om sagen. Der er indkommet følgende bemærkninger:

3F, DI, LO og *NOAH* støtter alle forslaget. *3F* og *NOAH* støtter særligt, at udfasningsperioden bliver 3 år eller kortere.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Da forslaget er fremsat efter anbefaling fra ECHA's risikovurderingsudvalg (RAC) og det socioøkonomiske udvalg (SEAC), forventes der generelt at være en positiv holdning blandt medlemsstaterne. Udvalgene har påpeget, at reguleringen er nødvendig, og at det ikke har de store økonomiske omkostninger.

10. Regeringens holdning

Den danske holdning til forslaget er positiv. En regulering af kviksølv på europæisk plan vil også bidrage til en mindre belastning af kviksølv i Danmark. Danmark ønsker at begrænse anvendelsen af kviksølv mest muligt på både europæisk og globalt plan. Dette forslag betragtes af Danmark også som et vigtigt signal globalt.

Regeringen anser fem år for at være for unødigt lang tid til at omstille en produktion med et så farligt stof som kviksølv.

11. Tidligere forelæggelser for Folketinget

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketinget.